

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/67/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5717211544
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5717211544.3

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, vo veci starostlivosti súdu o maloletú V. V., nar. X.X.XXXX, v konaní zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, dieťa rodičov: matka Mgr. Q. V., nar. X.X.XXXX, bytom M., W. XXXX/X a otec MUDr. V. V., nar. X.X.XXXX, bytom L., I. XXX, právne zastúpený advokátom JUDr. Tomášom Zbojom, so sídlom M., C. X, o nariadenie neodkladného opatrenia na návrh matky, na základe odvolania matky proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 4P/37/2017-146 zo dňa 12.8.2019 takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu m e n í tak, že

Otec je o p r á v n e n ý do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 19P/109/2017 stretávať sa s maloletou V., nar. X.X.XXXX každý nepárny týždeň v čase od piatku 16.00 hod. do soboty do 19.00 hod.

Otec si maloletú prevezme a odovzdá v stanovený čas v mieste bydliska matky.

Matka je povinná maloletú na stretnutia s otcom pripraviť.

Vo zvyšnej časti návrh matky z a m i e t a .

Týmto sa m e n í uznesenie Okresného súdu Martin sp. zn. 19P/141/2017 zo dňa 28.6.2017 v časti o úprave styku otca s maloletou V., nar. X.X.XXXX.

Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením (v poradí druhým) okresný súd zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa táto domáhala zmeny úpravy styku otca s maloletou V., keď žiadala, aby bol otec oprávnený až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej stretávať sa s maloletou každú nepárnu sobotu v čase od 14:00 hod. do 16:00 hod. a každú nepárnu nedeľu v čase od 10:00 hod. do 12:00 hod., a to vždy za prítomnosti aspoň jedného zo starých rodičov maloletej. Vychádzal z toho, že nedošlo k takej podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu už nariadeného a doposiaľ uplatňovaného neodkladného opatrenia. Práceschopnosť otca (trvajúcu od 23.7.2018) nepovažoval za závažný dôvod, pre ktorý by malo dôjsť k výraznému obmedzeniu jeho styku s maloletou V.. V tejto spojitosti dodal, že okolnosť, či otec ne/porušuje liečebný režim realizáciou styku s maloletou nie je otázkou patriacou do kompetencie súdu a ani podstatnou pre aktuálne rozhodovanie („osobitne, ak uvedenou skutočnosťou neargumentuje samotný otec, ale matka“).

2. Okresný súd mal za to, že matka neosvedčila, že otec v rámci stretnutí s maloletou koná v rozpore s jej záujmami. Samotná maloletá pritom v rozhovore s pracovníkmi kolízneho opatrovníka potvrdila, že „má otca rada, rada s ním trávi čas a chce sa s ním stretávať ako doposiaľ“. Okresný súd zdôraznil

nutnosť predísť narušeniu vzťahu otca s maloletou V.; o to viac, že jeho vzťah so staršími dcérami je už čiastočne narušený. Nebolo taktiež preukázané, že by otec nebol schopný náležite sa postarať o maloletú. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

3. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka, ktorá sa domáhala jeho zmeny tak, že návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bude vyhovieť. Zopakovala, že maloletá V. je dieťaťom so zdravotným postihnutím, trpí rečovou dysfáziou a má problém s krátkodobou pamäťou. Z daného titulu nevie správne vyhodnotiť ani reakciu otca, ktorý bol hospitalizovaný na psychiatrickej klinike a ktorý účelovo od maloletej získava informácie o osobe matky, o jej práci, súkromí atď., namiesto aby sa venoval výchove dcéry.

4. Matka uviedla, že zdravotné komplikácie maloletej výrazne ovplyvňujú jej prípravu na vyučovanie a práve cez víkendy by mala mať „dostatok potrebného času“. Maloletá sa rýchlo unaví, má zníženú frustračnú toleranciu pri učení, preto príprava do školy prebieha na viackrát a trvá aj niekoľko hodín. Taktiež zo správy kolízneho opatrovníka vyplýva, že maloletá by v nedeľu chcela byť doma skôr práve za účelom prípravy do školy. Matka pripomenula, že v zmysle špeciálno-pedagogického vyšetrenia maloletá by nemala byť vystavovaná emočne nestabilnému jedincovi, v ktorej súvislosti poukázala na zdravotné problémy (dlhodobo práceneschopného) otca.

5. Trvala na tom, že otec nedodržiava liečebný režim a práceneschopnosť zneužíva na to, aby v súvisiacich konaniach odďaľoval rozhodnutie. Pritom sa bežne pohybuje po meste, dookola jazdí autom okolo miesta zamestnania matky a podobne. Matka dodala, že pokiaľ aj otec vezme dcéru do aquaparku (čo možno samo osebe hodnotiť pozitívne), nevie sa o ňu postarať, maloletá príde chorá a následne sa o ňu musí starať ona.

6. Kolízny opatrovník odporučil napadnuté uznesenie potvrdiť.

7. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky úplne odmietol jej argumentáciu a napadnuté uznesenie označil za zákonné a spravodlivé. Tvrdil, že riadna výchova a zdravý psychický a fyzický vývin maloletej sú ohrozené nezodpovedným štýlom života matky, ktorá vedie promiskuitný spôsob života. Od mája 2017 ponecháva starostlivosť o maloletú V. na ich ostatné deti, prípadne na starých rodičov z matkinej strany. Smutným dôsledkom starostlivosti a výchovy matky je - podľa otca - aj skutočnosť, že najstaršia dcéra Q. sa nedostala ani na jednu lekársku fakultu.

8. Otec poprel zdravotné postihnutie maloletej, ktoré je len matkou „vykonfabulovaný hendikep“ a ktoré na základe požiadavky matky koncipuje a podpíše je dobrá známa, riaditeľka Súkromného centra špeciálno-pedagogického poradenstva Žilina. Za hlavnú príčinu „ľahko spomaleného celkového dozrievania maloletej“ označil jej protrahovaný, vyše 12 hodín trvajúci pôrod. Uviedol, že za posledného 2 a pol roka sa verbálne schopnosti a krátkodobá pamäť maloletej V. zlepšili vďaka spoločne (s ním) tráveným víkendom, počas ktorých spolu píšú, rátajú, čítajú, riešia hádanky atď. Naopak, zanedbanie prípravy maloletej zo strany matky spolu s nevhodne zvolenou školou malo za následok opakovanie 1. ročníka základnej školy.

9. Podľa otca maloletá „údajné vyjadrenie“, že by v nedeľu chcela byť doma skôr, uviedla po predchádzajúcej manipulácii matkou. V súvislosti s jeho „údajnou hospitalizáciou“ na psychiatrickej klinike doplnil, že jej odôvodnenosť a prípustnosť „prešetriť v krátkom čase“ príslušné orgány. Jeho práceneschopnosť preskúmavali opakovane posudkoví lekári, ktorí nezistili pochybenia otca, ani ošetrovujúcich lekárov. Otec konštatoval, že trestné konania iniciované voči nemu matkou „boli a sú zastavované alebo veci sú postupované“.

10. Uviedol, že pri prevzatí od matky je maloletá hladná. Maloletá nikdy v jeho starostlivosti neochorela; naopak, opakovane trpela tráviacimi ťažkosťami po tom, čo bola predtým u matky. Otec zhrnul, že matka sebeckým konaním rozvrátila fungujúcu zabezpečenú rodinu, ale nepodarilo sa jej zničiť krásny vzťah medzi ním a maloletou.

11. Matka v následnej reakcii zotrvala na svojom návrhu a odvolaní, vrátane súvisiacej argumentácie.

12. V ďalšom priebehu odvolacieho konania už zostali účastníci nečinní.

13. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) napadnuté uznesenie zmenil podľa § 388 CSP tak, ako je konštatované vo výroku tohto uznesenia.

14. Odvolací súd už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí (uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10CoP/31/2019 z 24.6.2019) poukázal na špecifická rozhodovania o návrhoch na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti. Výrazná ingerencia štátnych orgánov (vrátane „poručenských“ súdov) do vecí starostlivosti o maloletých vyžaduje od konajúcich súdov nielen zvýšenú mieru vlastnej iniciatívy v otázkach osvedčenia relevantného skutočného stavu, ale veľmi pozorné a komplexné posúdenie prípadu už i v štádiu rozhodovania o týchto - svojou povahou spravidla dočasných - opatreniach. V súdnej veci je uvedená požiadavka znásobená tým, že meritórne rozhodnutie je stále - ľudovo povedané - v nedohľadne. Od predošlého rozhodovania odvolacieho súdu uplynulo viac ako 6 mesiacov a vo veci samej nenastal žiaden významný procesný pokrok (najbližšie pojednávanie je nariadené na deň 28.2.2020).

15. Styk otca s maloletou V. je aktuálne/doposiaľ upravený neodkladným opatrením z 28.6.2017, v zmysle ktorého je otec oprávnený stretávať sa s maloletou každý nepárny víkend v čase od piatka od 16:00 hod. do nedele do 17:00 hod. Krajský súd sa nestotožňuje s východiskovým záverom okresného súdu, že od daného času nedošlo k (významnej) zmene pomerov. Otec bol v priebehu dotknutého obdobia (od 28.9. do 18.10.2017) hospitalizovaný na Psychiatrickej klinike Univerzitnej nemocnice Martin, pričom od 2.10.2017 (kedy otec odvolal svoj súhlas s hospitalizáciou) išlo o nedobrovoľné prevzatie do ústavnej zdravotnej starostlivosti. Prípustnosť prevzatia bola potvrdená rozhodnutiami súdov (uznesenie Okresného súdu Martin č. k. 4Pu/4/2017-16 z 4.10.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 9CoP/66/2017 z 14.12.2017); ich súčasťou je okrem iného konštatovanie, že u otca v predmetnom čase pretrvávalo riziko ohrozenia pacienta alebo jeho okolia v rámci akútneho psychického ochorenia.

16. Vo vyjadrení k odvolaniu matky proti prvému rozhodnutiu okresného súdu v prejednávacom prípade otec potvrdzoval dotknuté okolnosti; hoci ich do určitej miery zľahčoval tým, že išlo len „o jednorazovú epizódu“ vyvolanú postupom matky. V aktuálnom vyjadrení k odvolaniu už hovorí o „údajnej hospitalizácii“, ktorej dôvodnosť prešetrila príslušné orgány. V danej spojitosti je namieste pripomenúť, že otec odmietol dať súhlas na poskytnutie bližších informácií Univerzitnej nemocnici Martin o konkrétnostiach predmetnej hospitalizácie.

17. Zároveň zo správy ošetrojúcej lekárky otca MUDr. O. je zrejmé, že tento od 23.7.2018 je dlhodobo práceschopný a v starostlivosti odborných lekárov (menovaná praktická lekárka pre dospelých neuvádza bližšie akých - poznámka odvolacieho súdu). Podľa vyjadrenia MUDr. O. je na základe výsledkov odborných vyšetrení vhodné u otca pokračovať v kludovom režime, vyhýbať sa stresovým situáciám a osobnej účasti na pojednávaniach pre riziko ohrozenia života a závažného zhoršenia zdravotného stavu.

18. Predmetnú okolnosť okresný súd nevyhodnotil dôsledne. Len všeobecné konštatovanie o tom, že práceneschopnosť, resp. zdravotne podmienená nemožnosť zúčastňovať sa pojednávanií, nemá priamo súvislosť s posúdením návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, je nedostatočné; navyše, takmer doslovne prevzaté z iného rozhodnutia (uznesenie Okresného súdu Martin sp. zn. 19P/264/2017 z 15.2.2019). Vyše rok trvajúca práceneschopnosť, ktorej súčasťou je nielen - pre objektívnu pracovnú neschopnosť - štandardný kludový režim, ale i nemožnosť bez ohrozenia života, či výrazného zhoršenia zdravotného stavu zúčastňovať sa úkonov súdu a počas ktorej došlo k cca trojtýždňovej hospitalizácii na psychiatrii, je jednoznačne skutočnosťou, ktorú je nutné komplexne zohľadniť. Vzhľadom na závažnosť konštatovaní lekárov ide o okolnosť vo svojich dôsledkoch značne obmedzujúcu a limitujúcu dočasnú úpravu pomerov v otázke rozsahu stretnutí otca s maloletou V..

19. Z doteraz osvedčených skutočností (najmä z vyjadrenia základnej školy, ktorú maloletá navštevuje a podrobnej správy Súkromného centra špeciálno-pedagogického poradenstva) je zrejmé, že maloletá trpí rečovou dysfáziou, má problémy s krátkodobou pamäťou a vyžaduje špeciálny, výrazne štruktúrovaný prístup (osobitne) v rámci prípravy na vyučovanie. Otec aktuálne úplne spochybňuje aj predmetné skutočnosti a označuje ich za matkou „vykonfabulovaný hendikep“; hoci na druhej strane - do určitej miery protirečivo - pripúšťa u maloletej V. prejavy „ľahko spomaleného celkového dozrievania“.

20. Nielen v rozoberanej súvislosti je nutné konštatovať zásadné rozpory vo vyjadreniach rodičov. Ich tvrdenia takmer ku každej významnej otázke sa úplne rozchádzajú; ilustračne povedané, ak matka uvedie „biele“, otec reaguje „čierne“. Súčasnému štádiu konania nie je vlastné (definitívne) ustálenie skutočného stavu veci; t.j. vykonávanie dokazovania. Napriek uvedenému je nevyhnutné zaujať stanovisko k vierohodnosti tvrdení každého z rodičov.

21. Zatiaľ čo vyjadrenia matky obsahujú individualizované údaje a sú podporené (spravidla) konkrétnymi písomnosťami, otec sa obmedzuje na popieranie všetkého, s čím nesúhlasí, resp. čo odporuje jeho argumentácii (neraz aj v rozpore s právoplatnými rozhodnutiami), avšak čo i len bez označenia konkrétnych dôkazov, nieto ešte ich predloženia. Rovnako v prednesoch otca je prítomná v nemalej miere nekonzistentnosť jeho postojov ku konkrétnym skutočnostiam (napr. vyššie spomínané súvislosti jeho hospitalizácie). Z daného hľadiska tvrdenia matky v súčasnosti vykazujú výrazne vyššiu mieru vierohodnosti.

22. Okresný súd v celej šírke nevyhodnotil ani vyjadrenie maloletej V. v rámci prešetrenia pomerov v domácnosti otca. V danej spojitosti je žiaduce pripomenúť, že k uvedenému došlo po vyše dvoch rokoch od začatia konania, hoci ide o jedno z úplne elementárnych šetrení v rámci konania vo veciach starostlivosti o maloleté deti. Maloletá V. okrem iného výslovne uviedla, že otec jej klamal, že hovorí o matke, že je hlúpa a (predovšetkým), že sa s ňou neučí.

23. Za situácie, kedy je osvedčená potreba veľmi špecializovanej prípravy maloletej na vyučovanie, ktorá je náročná na čas, ide o zásadné vyjadrenie/zistenie. Do značnej miery korešponduje i s otcovým zľahčovaním zdravotných, resp. vývinových komplikácií maloletej. Náležité zvládnutie základných prvkov školského vzdelávania (práve v najnižších ročníkoch školskej dochádzky) je pritom podstatným pre celkové neskoršie napredovanie v štúdiu.

24. Z konštatovaných dôvodov krajský súd zmenil napadnuté uznesenie tak, že upravil stretávanie otca s maloletou V. každý nepárny týždeň v rozsahu od piatku od 16.00 hod. do soboty 19.00 hod. Uvedeným spôsobom bude v rámci (stále len) dočasnej úpravy poskytnutý náležitý priestor na upevňovanie a rozvíjanie vzájomných väzieb medzi otcom a maloletou, umožňujúci otcovi - aj v rámci obmedzení vyplývajúcich z jeho zdravotných komplikácií - pripraviť pre dcéru podnetný program. Súčasne bude zabezpečený dostatočný časový rámec na prípravu maloletej V. na školské vyučovanie, kedy bude možné dôsledne rešpektovať všetky súvisiace špecifiká. Vo zvyšnej časti krajský súd návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

25. Týmto rozhodnutím sa mení doposiaľ účinná a uplatňovaná úprava stretnutí otca s maloletou, t.j. uznesenie Okresného súdu Martin sp. zn. 19P/141/2017 z 28.6.2017 (práve) v časti o úprave styku otca s maloletou V.. Dotknutú skutočnosť odvolací súd výslovne konštatoval aj vo výroku tohto uznesenia. Krajský súd dodáva, že aj v záujme otca musí byť meritórne (svojim spôsobom konečné) vyriešenie súdnej veci a úprava práv a povinností k maloletej V.. Práve meritórne prejednávanie veci (osobitne fáza dokazovania) je tým priestorom, kde má otec možnosť svoje tvrdenia nielen prezentovať, ale ich aj preukázať.

26. V zmysle § 396 ods. 1, 2 CSP krajský súd rozhodoval o trovách celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Vzhľadom na § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu, keďže v súdnej veci nie sú dané (a účastníkmi ani len tvrdené) žiadne zákonné alebo konkrétne skutkové podmienky na iné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.

27. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.